

«Тасдик мекунам»

Ректори Донишгоҳи миллии
Тоҷикистон
профессор Насриддинзода Ҷ.С.

аз « 8 » 09 2026 сол.

ХУЛОСАИ

Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Диссертатсияи доктории Зувайдуллозода Муҳибулло Ҳабибулло дар мавзӯи «Хусусиятҳои ташаккули танзими ахлоқии муносибатҳои сиёсӣ дар замони муосир», ҷиҳати дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои фалсафа, аз рӯи ихтисоси 6.3.4. Илми ахлоқ дар кафедраи умумидонишгоҳии фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон иҷро шудааст.

Дар чараёни омода намудани диссертатсия Зувайдуллозода Муҳибулло Ҳабибулло ба ҳайси унвонҷӯ-докторант аз рӯи ихтисоси 6.3.4. Илми ахлоқ дар кафедраи умумидонишгоҳии фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба ҳисоб мерафт.

Докторант Зувайдуллозода М.Ҳ. соли 1982 зинаи мутахассисро дар факултети таърих, шӯбаи таърих-англисӣ дар Донишқадаи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Т.Г. Шевченко (ҳоло Донишгоҳи давлатии омӯзгорӣ ба номи Садриддин Айни) аз рӯи ихтисоси муаллими таърих, ҷамъиятшиносӣ ва забони англисӣ хатм кардааст. Пас аз хатми донишгоҳи номбурда (дар давоми фаъолияти илмӣ-омӯзгории минбаъда), барои идомаи таҳсил дар шӯбаи аспирантура солҳои 1990-1994 ҳамчун аспиранти кафедраи умумидонишгоҳии фалсафаи Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон таҳсил намудааст. Соли 2017 рисолаи номзадиро дар мавзӯи «Танзими ахлоқии фаъолияти сиёсӣ дар ҷомеаҳои дар ҳоли тағйирёбӣ (таҳлили иҷтимоӣ-фалсафӣ)» аз рӯи ихтисоси 09.00.11 – Фалсафаи иҷтимоӣ Ҳимоя намуда, дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои фалсафаро соҳиб гаштааст.

Зувайдуллозода Муҳибулло Ҳабибулло аз соли 2012 инҷониб дар кафедраи умумидонишгоҳии фалсафаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ба ҳайси ассистент ва дотсенти кафедра фаъолияти илмӣ-педагогӣ бурдааст.

Мавзӯи рисолаи доктории Зувайдуллозода Муҳибулло Ҳабибулло «Хусусиятҳои ташаккули танзими ахлоқии муносибатҳои сиёсӣ дар

замони муосир» санаи 30.06.2025 сол, № 13 дар Шурои олимони Донишгоҳи миллии Тоҷикистон тасдиқ гардидааст.

Мушовири илмӣ: Усмонзода Хайриддин Усмон – доктори илмҳои фалсафа, профессор, узви вобастаи АМИТ, директори Маркази таҳқиқоти стратегии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Диссертатсияи доктории Зувайдуллозода Муҳибулло Ҳабибулло дар ҷаласаи кафедраи умумидонишгоҳии фалсафа 02 сентябри соли 2026, № 2 муҳокима гардидааст. Ба диссертатсияи Зувайдуллозода М.Ҳ. аз ҷониби муқарризон баҳои мусбат дода шуда, кафедраи умумидонишгоҳии фалсафа аз рӯи муҳокимаи диссертатсияи Зувайдуллозода Муҳибулло Ҳабибулло дар мавзӯи «Хусусиятҳои ташаккули танзими ахлоқии муносибатҳои сиёсӣ дар замони муосир» ҳулосаи зеринро қабул кард:

Диссертатсияи Зувайдуллозода Муҳибулло Ҳабибулло кори илмӣ анҷомёфта ба ҳисоб рафта, мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси 6.3.4. Илми ахлоқ мутобиқат мекунад. Он мустақилона иҷро гардида, дорои арзишу аҳамияти назариявӣю методологӣ ва навгонии илмӣ мебошад.

Дар рафти таҳқиқоти илмӣ ва таҳияи диссертатсия, муаллиф аз усул ва равишҳои маъмули фалсафӣ истифода намуда, масъалаҳои ахлоқро дар муносибатҳои сиёсӣ дар даври муосир аз диди фалсафаи ахлоқ таҳлил намудааст.

Мавзӯи диссертатсия ба самтҳои афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ – илмҳои иҷтимоӣ-гуманитарӣ дар ҷумҳурӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 28 феввали соли 2025, № 114 тасдиқ гардидааст, алоқаманд мебошад. Вобаста ба ин масъала қайд карда мешавад, ки робитаи ногузастанӣ доштани сиёсат бо ахлоқ аз мазмуну моҳияти иҷтимоии он бармеояд. Сиёсат ҳамчун фарогирандаи тамоюлот миёни субъектҳои фаъоли амалҳои иҷтимоӣ ногузир ба арзишҳоро қоидаҳои муайяни рафтор асос меёбад ва барои таъмини суботи ҷамъиятӣ, на танҳо аз фишангҳои маъмурию санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, инчунин аз арзишҳои танзими рафтори одамон фаровон истифода мебарад.

Сиёсат дар сатҳи байналмилалӣ ва милли ҳамаш бо тақия ба арзишҳои ахлоқӣ татбиқ гардида, шакл мегирад. Ин зухурот дар амали афроду ниҳодҳои иҷтимоӣ ва дар афроде, ки дар мақоми роҳбарӣ қарор доранд, ба назар мерасад. Бо шарофати ин таомул дар ҷомеа нисбат ба майли ба даст овардани қудрат ва ҳифзи он, миёни афрод як навъ риояи ҳуқуқу эҳтироми ҳамдигарӣ хатмӣ мегардад. Новобаста аз он ки дар ин маврид аз абзорҳои муҳталифи сиёсӣ васеъ истифода мешавад, риояи

меъёрҳои ахлоқӣ сарфи назар намегарданд. Ин воқеият илмҳои иҷтимоиро уҳдадор месозад, ки ҷойгоҳи ахлоқ дар сиёсатро дар пайвасти ногусастани хусусиятҳои ташаккули муносибатҳои сиёсӣ дар сатҳи гуногун баррасӣ намоянд.

Аз ин рӯ, яке аз соҳаи асосии ҳаёти ҷамъиятӣ, ки дар он шаклҳои таъсири омилҳои ҳаёти иҷтимоӣ бештар равшан зоҳир мегардад, ин соҳаи фаъолияти сиёсии ҳаёти ҷамъиятӣ мебошад. Аз ин рӯ, табиист, ки дар ин росто, маҳз сатҳи ахлоқии фаъолияти сиёсӣ аксар маврид дар мавқеъгириҳои илмӣ масъалаи баҳсу мубоҳисаҳо мегардад.

Мубрамияти ҷустуҷӯӣ ҷавоб ба савол зарурияти ба назар гирифтани меъёрҳои ахлоқӣ дар фаъолияти сиёсии субъектҳои ҳаёти ҷамъиятӣ барои ҷомеаи Тоҷикистон низ аён аст, ки имрӯз яке аз марҳалаҳои муҳими навсозиро аз сар мегузаронад.

Аз ин рӯ, масъалаи таносуби ахлоқ ва сиёсат дар баҳсҳои илмӣ гуногунпахлу буда, дар ин баҳс усулҳои фаъолияти сиёсии ба талаботи замона мутобиқ, ироа мегарданд. Ин аз он ҷиҳат зарур аст, ки имрӯз мақсаду мароми фаъолияти баъзе субъектҳои алоҳидаи номуташаккили ҳаёти ҷамъиятии кишвар, моҳият ва шаклҳои тундрав ва мазҳабӣ-ифротгароиро қасб намуда, ба асосҳои низоми сиёсии дунявии сохтори ҷамъият таҳдид менамоянд. Посуҳи муносиби илмӣ ба талошҳои ин доираҳо, метавонад дар оянда сатҳи роҳи ҷалби ҷонибдорон ва анҷоми амалҳои таҳрибкорона ва муташаккилонаи онҳо гардад.

Дар рисола кӯшиш шудааст, ки таъсири меъёрҳои ахлоқӣ ба ҳадафҳои фаъолияти сиёсии субъектҳои ҳаёти ҷамъиятӣ вобаста ба гуногуншаклии фаъолияти онҳо нишон дода шаванд.

Албатта, ҷанбаҳои алоҳидаи масъалаҳои гузошташуда ҳанӯз ба пуррагӣ омӯхта нашудаанд. Пеш аз ҳама, таҳқиқоти илмӣ оид ба виваҷҳои зуҳури рафтори арзишии шахс дар сахнаи ҳаёти сиёсии ҷомеа гузаронида нашудаанд, ки амалҳои иҷтимоии инсон дар шароити гузариш аз як низоми иҷтимоӣ ба низоми дигарро баррасӣ намоянд. Таҳқиқи маҳз ҳамин масъала дар маркази таваҷҷуҳи рисолаи мазкур қарор дода шудааст.

Объекти таҳқиқотро хусусиятҳои танзими ахлоқии муносибатҳои сиёсӣ дар замони муосир ташкил медиҳад.

Мавзӯи (предмет) таҳқиқот зуҳури хусусиятҳои ташаккули танзими ахлоқии фаъолияти сиёсии умумиятҳои иҷтимоию сиёсии ҷомеаҳои рушдбанда мебошад.

Теъдоди мақолаҳои нашрнамудаи муаллиф ба мазмуну мухтавои диссертатсия ва автореферат мутобикат буда, ба он ҳамоҳанг карда шудаанд.

Диссертатсияи Зувайдуллозода М.Ҳ. аз мукаддима, тавсифи умумии таҳқиқот, 5 боб, 16 зербоб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад.

Вобаста ба мавзӯ ва масоили таҳқиқи диссертатсионӣ аз ҷониби Зувайдуллозода Муҳибулло Ҳабибулло 1 монография, 21 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 16 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ дар феҳристи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 5 мақолаи дигар дар конференсияҳои сатҳи ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ интишор гардидааст, ки ҳаҷми умумии онҳо 30 ҷузъи ҷопиро ташкил медиҳад.

Мундариҷаи асосии таҳқиқ аз рӯйи мавзӯи диссертатсия дар таълифоти зерини муаллиф инъикос ёфтааст:

I. Монография, васонти таълимӣ

[1–М] Зувайдуллозода, М.Ҳ. Танзими ахлокии ғаъолияти сиёсӣ дар ҷомеаҳои дар ҳоли тағйирёбӣ (таҳлили иҷтимоӣ-фалсафӣ): Монография [Матн] / М.Ҳ. Зувайдуллозода. – Душанбе: Садои қалб, 2022. – 142 с.

II. Мақолаҳои илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

[2–М] Зувайдуллозода, М.Ҳ. Ахлоқ ҳамчун воситаи танзими ғаъолияти сиёсӣ дар афкори муосири фалсафӣ [Матн] / М.Ҳ. Зувайдуллозода, А.М. Қурбонов // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. – 2025. – № 4 (92). – С. 310-326. – ISSN 2075-9584.

[3–М] Зувайдуллозода, М.Ҳ. Дидгоҳи ҳизбҳои сиёсии муосир нисбати ҷойгоҳи арзишҳои ахлоқӣ дар мафкураи онҳо [Матн] / М.Ҳ. Зувайдуллозода, С.Фаттоҳзода // Муносибатҳои байналмилалӣ ва амният. – 2025. – № 2 (14). – С. 275-289. – ISSN 2790-3567.

[4–М] Зувайдуллозода, М.Ҳ. Истиқлол ҳамчун кафили амнияти миллӣ [Матн] / М.Ҳ. Зувайдуллозода, И.З. Заҳруddинов // Муносибатҳои байналмилалӣ ва амният. – 2025. – № 3 (15). – С. 214-226. – ISSN 2790-3567.

[5–М] Зувайдуллозода, М.Ҳ. Масъалаи танзими ахлокии амали сиёсӣ дар афкори иҷтимоии муосир [Матн] / М.Ҳ. Зувайдуллозода // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. – 2026. – № 3 (95). – С. 39-50. – ISSN 2075-9584.

[6–М] Зувайдуллозода, М.Х. Масъалаи фалсафии хотираи иҷтимоӣ дар афкори мутафаккирони форсу тоҷик [Матн] / У.Н. Раҳматов, М.Х. Зувайдуллозода // Муносибатҳои байналмилалӣ ва амният. – 2026. – № 2 (18). – С. 232-241. – ISSN 2790-3567.

[7–М] Зувайдуллозода, М.Х. Масъалаҳои рушди илм ва маориф дар Паёми Президент [Матн] / М.Х. Зувайдуллозода, И.З. Заҳруddинов // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. – 2026. – № 1 (93). – С. 286-297. – ISSN 2075-9584.

[8–М] Зувайдуллозода, М.Х. Муносибати мутақобилаи сиёсат ва ахлоқ дар таълимотҳои иҷтимоӣ-фалсафӣ [Матн] / М.Х. Зувайдуллозода // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. – 2026. – № 3 (95). – С. 286-297. – ISSN 2075-9584.

[9–М] Зувайдуллозода, М.Х. Проблемаи ворисиатгирӣ ва тағйирёбии андешаҳо ба масъалаи танзими ахлоқии ҷаҳонӣ дар афкори фалсафӣ [Матн] / М.Х. Зувайдуллозода // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши илмҳои фалсафа, ҳуқуқ ва сиёсатшиносӣ. – 2026. – № 1 (21). – С. 39-47. – ISSN 2110-4672.

[10–М] Зувайдуллозода, М.Х. Пространство пересечения интересов и взаимно ориентирующихся ценностей между странами Центральной Азии [Текст] / Х.У. Усмонзода, М.Х. Зувайдуллозода // Таджикистан и современный мир. – 2024. – № 2 (86). – С. 12-24. – ISSN 2075-9584.

[11–М] Зувайдуллозода, М.Х. Тағйирёбии рӯйкардҳои илмӣ ба масъалаи танзими ахлоқии ҷаҳонӣ дар афкори фалсафӣ [Матн] / Н.С. Саид, М.Х. Зувайдуллозода // Паёми Донишгоҳи омӯзгорӣ. Бахши илмҳои фалсафа, ҳуқуқ ва сиёсатшиносӣ. – 2026. – № 2 (22). – С. 23-29. – ISSN 2110-4672.

[12–М] Зувайдуллозода, М.Х. Таносуби арзишҳои ахлоқӣ-сиёсӣ дар таълимотҳои мутафаккирони таҷаддуди аврупоӣ [Матн] / И.З. Заҳруddинов, М.Х. Зувайдуллозода // Муносибатҳои байналмилалӣ ва амният. – 2026. – № 3 (19). – С. 274-287. – ISSN 2790-3567.

[13–М] Зувайдуллозода, М.Х. Таносуби арзишҳои сиёсӣ ва ахлоқӣ дар давраи соҳибистиклолии Тоҷикистон [Матн] / М.Х. Зувайдуллозода // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. – 2026. – № 2 (94). – С. 50-58. – ISSN 2075-9584.

[14–М] Зувайдуллозода, М.Х. Ҷазои мутобиқати манфиатҳо ва арзишҳои роҳбурдии муштараки кишварҳои Осиёи Марказӣ [Матн] / Х.У. Усмонзода, М.Х. Зувайдуллозода // Тоҷикистон ва ҷаҳони имрӯз. – 2024. – № 3 (87). – С. 12-25. – ISSN 2075-9584.

[15–М] Зувайдуллозода, М.Х. Хусусиятҳои зухури арзишҳои ахлоқӣ дар шуури ҷамъиятии даврони муосир [Матн] / М.Х. Зувайдуллозода // Муносибатҳои байналмилалӣ ва амният. – 2025. – № 1 (13). – С. 219-228. – ISSN 2790-3567.

[16–М] Зувайдуллозода, М.Х. Ҷойгоҳи ахлоқи сиёсӣ дар афкори мутафаккирони форсу тоҷик ва паҷуҳиши он дар замони истиқлолият [Матн] / М.Х. Зувайдуллозода // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон – Душанбе, 2026. – № 6. – С. 142-148. – ISSN 2074-1847.

[17–М] Зувайдуллозода, М.Х. Ҷойгоҳ ва нақши арзишҳои ахлоқӣ дар таълимоти зардуштия [Матн] / М.Х. Зувайдуллозода, И.З. Заҳруddинов, З.Қ. Зубайдов // Фурӯғи илм. Баҳши илмҳои иҷтимоӣ ва гуманитарӣ. – Душанбе, 2026. – № 2 (10). – С. 526-535. – ISSN 3078-395X.

III. Рӯйхати корхое, ки дар маҷаллаҳои дигари илмӣ ба таърифи расидаанд

[18–М] Зувайдуллозода, М.Х. Глобализация и становление государственной независимости Республики Таджикистан [Текст] / М.Х. Зувайдуллозода, И.З. Заҳруddинов // 4-ая Международная научно-практическая конференция «Современные научные исследования» (11-12 декабря 2021 г.). – Осло (Норвегия). – 2021. – С. 170-179.

[19–М] Зувайдуллозода, М.Х. Нравственные основы развития таджикского общества или ценности и их значение в развитии общества [Текст] / Х.У. Усмонзода, С.С. Фаттохзода, М.Х. Зувайдуллозода // Восьмая международная научно-практическая конференция «Наука и практика: Реализация в современном обществе» (27-28 декабря 2020 года). – Манчестер (Великобритания). – 2020. – № 3 (39). – С. 679-687.

[20–М] Зувайдуллозода, М.Х. Особенности трансформации культурного пространства городского образа жизни в условиях современности [Текст] / Х.У. Усмонзода, М.Х. Зувайдуллозода // Седьмая международная научно-практическая конференция «Научные горизонты в контексте социальных кризисов» (6-8 февраля 2021). – Токио (Япония). – 2021. – № 41. – С. 410-417.

[21–М] Зувайдуллозода, М.Х. Приоритеты на пути к оптимальной формы организации общественной жизни в постсоветских обществах [Текст] / М.Х. Зувайдуллозода, И.З. Заҳруddинов // Девятая научно-практическая конференция «Научные исследования в XXI веке» (18-19 июня 2021 года). – Оттава (Канада). – 2021. – № 62. – С. 216-227.

[22–М] Зувайдуллозода, М.Х. Социальные системы и общественное сознание развивающихся обществ перед новыми вызовами современности [Текст] / Х.У. Усмонзода, М.Х. Зувайдуллозода // Восьмая

международная научно-практическая конференция «Наука и практика: Реализация в современном обществе» 27-28 декабря 2020 года). – Манчестер (Великобритания). – 2020. – № 3 (39). – С. 688-697.

Ҳангоми таълифи мавзуи мазкур равишҳои методологӣ ва хулосаҳои назариявие истифода гардидаанд, ки мувофиқи он дар ин таҳқиқот ба мубрамияти баҳодиҳии нави таносуби ахлоқ ва сиёсат дар давраи таҳаввул ва навсозии ҳаёти ҷамъиятӣ таваҷҷуҳ шуда, дар ин асос имконияти нави баррасии таносуби сиёсат ва ахлоқ, вижагӣ ва аҳаммияти амалии онҳо дар кишварҳои ин равандхоро сипаринамуда, аз ҷумла, дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди баррасӣ қарор гирифтааст.

Муаллиф дар раванди таҳқиқи илмӣ иштироки фаъол намудааст. Ҳамчунин, ҳангоми муайян намудани мақсадҳои асосӣ, таҳқиқотҳои назариявӣ бадастоварда ва роҳҳои ҳалли натиҷавию хулосавии он иштирокчи ва саҳмгузор мебошад. Дар раванди омӯзиш ва таҳлилу баррасии масъалаи мазкур докторант якчанд наwgонихоро пешниҳод кардааст:

- таҳлили муқоисавии равишҳо ва тафсирҳои гуногуни фалсафӣ, концептуалӣ ва методологӣ, дар ҳалли мушкилоти таъсири мутақобилаи байни арзишҳои ахлоқӣ нисбатан мустақил ва сиёсат дар таълимотҳои иҷтимоии классикӣ мушаххасан омӯхта шуд;

- муайян карда шуд, ки дар бахсҳои фалсафаи ахлоқ нисбат ба ҷойгоҳи ахлоқ дар ҳаёти сиёсӣ дар ду дидгоҳи аз ҳам фарқкунанда ташаккул ёфтааст. Дидгоҳи аввал ҷойгоҳи меъёрҳо ва дастурҳои ахлоқиро дар ҳаёти сиёсии ҷомеаҳо муайянкунанда медонад. Равиши дуюм аз он бар меояд, ки меъёрҳои сиёсӣ бояд ҳамчун падидаи мустақил ва бегона нисбат ба меъёрҳои ахлоқӣ фаҳмида шаванд;

- исбот гардид, ки арзишҳои ахлоқӣ фазои созандаи наздик сохтани ҳадафҳои фаъолияти сиёсии субъектҳои гуногунро муҳайё сохта, ғояҳои ягонаи амалро барои онҳо ташаккул медиҳанд;

- аз таҳқиқоти анҷомёфта мушаххас гардид, ки масъалаи тарғибу ташвиқи фазилатҳои ахлоқӣ дар рафтори сиёсии аҳли ҷомеа, бахусус сарварони сиёсӣ замон дар мероси мутафаккирони мо ҷойгоҳи махсусро ишғол намуда, ҳамзамон дидгоҳҳои мухталиф доир ба ин масъала вучуд доштааст;

- таъкид мегардад, ки танзими ахлоқӣ дар муносибат ба фаъолияти сиёсӣ аз дарки он бармеояд, ки ин шакли фаъолият, ба монанди шаклҳои дигари он, мавҷудият ва аҳаммияти худро мутобиқ ба арзишҳо ва меъёрҳои дар ҳар ҷомеаи мушаххас мавриди қабулбуда, пайдо менамояд.

Танзими мақсадноки фаъолияти сиёсӣ, дар баробари арзишҳои сиёсӣ, бар мабнӯи меъёрҳои ахлоқӣ ва ҳуқуқӣ ба амал меояд;

- муайян шудааст, ки дар заминаи таъсири безътиноӣ ба арзишҳои ахлоқӣ ва афзоиши сатҳи қонуншиканиҳо робитаи наздик миёни шароити номусоиди зиндагӣ ва муҳити оилавии ҷавонон бо осебҳои рафторӣ ба вучуд омадааст. Дар паси аксари безътиноии ҷавонон ба арзишҳои ахлоқӣ оилаи носолим ва таназзулӯфта пинҳон аст. Аз ин рӯ, дар танзими ахлоқии фаъолияти сиёсии ҷомеаи миллии нақши оила, муҳити таълим, бахусус, мактаб ба таври хос таъкид карда мешавад.

- зарурати нигоҳ доштани робитаи принципҳои ахлоқӣ дар сиёсат, ки ба нигоҳ доштан ва эҳтиром гузоштан ба адолати иҷтимоӣ ва шарафи инсонӣ алоқаманд мебошанд, асоснок карда шудааст;

- таъкид мегардад, ки мазмуну мундариҷаи арзишҳои сиёсӣ, ки ходимони (нуҳбагонӣ) ҷамъияти сиёсӣ аз онҳо пайравӣ мекунанд барои пешбинии рушди минбаъдаи ҷомеа ва ҷонибдорӣ мардум аз ин ҳадафҳо имконият фароҳам меорад;

- исбот гардид, ки нақши ахлоқ дар марҳалаҳои гуногуни рушди ҷомеаи муосир имкон дод, ки асосҳои муҳими иҷтимоӣ фарҳангӣ, ки муносибатҳои ахлоқӣ ва хусусияти хоси муносибатҳои иҷтимоиро муайян мекунанд, асоснок карда шаванд. Принципҳои ахлоқӣ роҳнамо барои фаъолияти сиёсӣ, имконияти на танҳо ба даст овардани уҳдадорӣҳои мутақобила байни сиёсатмадорон ва шахрвандон, балки ҳимояи эътибори ҳукумат, самаранокии идоракунии ва устувории рушди иҷтимоиро низ таъмин мекунанд;

- муайян гардидааст, ки ҳамбастагии арзишҳои ахлоқӣ ва сиёсӣ ба равандҳои ҷомеаи муосир ҳамчун воситаи танзими фаъолияти инсонҳо мақоми хос доранд. Меъёрҳои ахлоқӣ ба фаъолияти сиёсии инсонҳо маънии ахлоқӣ бахшида, онро саъю кӯшиш барои расидан ба адолати иҷтимоӣ тавсиф менамоянд;

- нишон дода шудааст, ки зуҳури меъёрҳо ва арзишҳои ахлоқӣ дар давраҳои бухронӣ муҳим мебошанд, чун бо вайрон шудани мувозинати мавҷудияти ҷомеа, ки дар натиҷаи бухронҳои иҷтимоӣ ба вучуд омадааст, танзими ахлоқии ҷомеа ва дастгирии ҳукуматро ҳалалдор мекунанд. Чунин ҳолат хосси Ҷумҳурии Тоҷикистон дар оғози солҳои 90-уми асри XX буд;

- асоснок карда шудааст, ки сатҳи фарҳанги афрод ҳамчун риояи анъана маънидод мешавад, вале қобилияти одамон барои пос доштани талаботҳо ва унсурҳои ахлоқии расму одат ва анъанаҳо дар таъмини

суботи низоми иҷтимоӣ ва ташаккули асосҳои ахлоқии ҳаёти сиёсии ҷомеа нақши муҳим мебозад;

- исбот шудааст, ки равандҳои алоқаманд ба таъсири падидаҳои ҷаҳонишавӣ ба арзишҳои сиёсии ҷомеа талаб мекунад, ки ҳукуматҳои миллӣ байни ҳамгирории глобалӣ, ҳифзи адолати иҷтимоӣ ва истиклолияти миллӣ тавозун нигоҳ доранд. Қайд карда мешавад, ки ҷаҳонишавӣ барои идоракунии миллӣ ва рушд ҳам имкониятҳо ва ҳам мушкилотро ба бор меорад. Танҳо бо қабули сиёсатҳои ҳамҷониба идоракуниро тақвият бахшида, хувияти фарҳангиро ҳифз намудан имконпазир аст;

- муқаррар гаштааст, ки фаъолияти сиёсии бо усулҳои ақлонӣ ташаккулёфта ва идорашаванда одатан дар фаъолияти ҳизбҳо мушоҳида мешавад. Бинобар ин ҳизбҳои сиёсӣ пайваста қўшиш менамоянд, ки усул ва меъёрҳои дар ҷомеа роҷро мақсаднок дар самти боло бурдани нақши арзишҳои ахлоқӣ дар фаъолиятҳои ҳизбӣ истифода баранд;

- ошкор карда шудааст, ки равандҳои зиддиятноку пурталотум тадриҷан ба тағйири дидгоҳҳо ва мавқеъгириҳои кишварҳо нисбат ба баҳодиҳии ахлоқии амалҳои сиёсии ҳамдигар замина гузоштаанд. Ин дигаргунӣҳо, пеш аз ҳама, вобаста ба боло рафтани садои нуфузи кишварҳои Олами Ҷануби глобалӣ алоқамандӣ доранд, зеро онҳо раванқебии рушди иқтисодиро ба даст оварда, бо ҳамин таъсири онҳо ба низоми ҷорӣ ташаккулёбандаи ҷаҳонӣ меафзояд;

- исбот гардид, ки мундариҷаи шуури ахлоқӣ дар заминаи воқеиятҳои объективӣ ташаккул ёфта, мутаносибан ба тамоюлоти ин равандҳо таъсир мерасонанд. Ин таъсиррасониҳо аксаран ғайримустақим бо роҳи татбиқи фаъолиятҳои одамон дар ин ва ё он соҳа ба амал меоянд. Яке аз соҳаҳои муҳими ҳаёти ҷамъиятӣ, ки таҳти таъсиррасонии шуури ахлоқии одамон қарор дорад, соҳаи ҳаёти сиёсии ҷомеа мебошад.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот аз он иборат аст, ки дастовард ва натиҷаҳои рисолаи анҷомёфта, метавонад барои таҳқиқи минбаъдаи масъалаи баррасишаванда, аз ҷумла, тақвият бахшидани ҷойгоҳи арзишҳои ахлоқӣ дар амалияи сиёсӣ истифода шавад.

Саҳми шахсии докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар муайян намудани ҳадаф, предмет ва объекти таҳқиқот, асосноксозии заминаҳои назариявии пажӯҳиш ва интиҳоби методологияи таҳқиқот, нағзониҳои илмӣ таҳқиқот ва нуқтаҳои асосии илмӣ ба ҳимоя пешниҳодшаванда зоҳир мегардад. Ҳамчунин тавассути нашри мақолаҳои илмӣ оид ба

мавзуи пажуҳиш, баромадҳо дар конфронсу ҳамоишҳои илмӣ сахми довталаб дар ҷустори пахлуҳои муҳими мавзӯ ба назар мерасад.

Диссертатсияи доктории Зувайдуллозода Муҳибулло Ҳабибулло дар мавзуи «Хусусиятҳои ташаккули танзими ахлоқии муносибатҳои сиёсӣ дар замони муосир» ба ихтисоси 6.3.4. Илми ахлоқ пурра мувофиқат мекунад.

Номи мавзӯ, сохтор ва таркиби диссертатсия ба Шиносномаи номгӯи ихтисосҳои КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, мувофиқи Низомномаи Шурои диссертатсионӣ ва бандҳои 31-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти № 267 тасдиқ гардидаанд, таҳия шудааст. Зимнан, мавзуи рисола бо бандҳои 9 ва 10 Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.09.2020 сол, таҳти № 503 «Дар бораи самти афзалиятноки таҳқиқоти илмӣ ва илмию техникаӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2025» алоқаманд мебошад.

Диссертатсияи мазкур аз рӯи сохтори худ ба талаботи муқаррарнамудай Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад.

Масъалаҳои болозикрро ба инобат гирифта,

Ҷаласа қарор кард:

1. Диссертатсияи Зувайдуллозода Муҳибулло Ҳабибулло дар мавзуи «Хусусиятҳои ташаккули танзими ахлоқии муносибатҳои сиёсӣ дар даврони муосир», барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои фалсафа аз рӯи ихтисоси 6.3.4. Илми ахлоқ қори таҳқиқии анҷомёфта ҳисобида шавад.
2. Диссертатсияи Зувайдуллозода Муҳибулло Ҳабибулло дар мавзуи «Хусусиятҳои ташаккули танзими ахлоқии муносибатҳои сиёсӣ дар замони муосир», барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои фалсафа аз рӯи ихтисоси 6.3.4. Илми ахлоқ барои ҳимоя дар Шурои

диссертационии 6D.KOA-092 назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(ш. Душанбе, х. Рӯдакӣ, 17) тавсия дода шавад.

Хулоса дар чаласаи кафедраи умумидонишгоҳии фалсафаи
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон санаи 02.09.2026 сол қабул гардидааст.

Иштирок доштанд: ҳамагӣ – 17 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ:
«тарафдор» – 17 нафар, «зид» – нест, «бетараф» – нест.

Раиси чаласа:

мудир кафедраи умумидонишгоҳии
фалсафаи Донишгоҳи миллии
Тоҷикистон, н.и.ф., дотсент

Гиев Қ.Х.

Котиби чаласа:

дотсенти кафедраи умумидонишгоҳии
фалсафаи Донишгоҳи миллии
Тоҷикистон, н.и.с., и.в. дотсент

Захруддинов И.З.

**Имзои Гиев Қ.Х. ва
Захруддинов И.З.-ро тасдиқ мекунам:**

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси ДМТ

Шодихонзода Э.Ш.
01.09.2026

Сурога: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17,
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон.